MALTA
TRIBUNAL TA' REVIZJONI AMMINISTRATTIVA
MAGISTRAT DR. CHARMAINE GALEA

21 ta' Jannar 2021

Rikors Numru 92/2020

The Ramblers' Association (VO/0024)

Vs

L-Awtorita` tal-Artijiet

It-Tribunal,

Ra r-rikors tal-Assocjazzjoni rikorrenti (aktar 'il quddiem « ir-rikorrenti ») pprezentat fid-29 ta' Ottubru 2020 li permezz tieghu ppremettiet is-segwenti:-

"Illi dan huwa rikors a tenur tal-artikolu 57(1)(a) tal-Att dwar l-Awtorità tal-Artijiet, Kap 563 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi l-esponenti hija għaqda mhux governattiva ambjentali involuta attivament fil-ħarsien tal-ambjent u fil-promozzjoni tat-tgawdija tiegħu mill-pubbliku. Illi għal dan il-għan, din l-għaqda spiss torganiżża mixjiet fil-kampanja sabiex tippromwovi l-għarfien pubbliku tal-wirt naturali, kulturali u storiku tal-gżejjer Maltin.

Illi fid-9 ta' Ottubru 2020, l-esponenti saret taf fil-medja lokali illi l-Awtorità tal-Artijiet ('il quddiem imsejħa "L-Awtorità") ikkonkludiet permezz ta' skrittura privata mal-Federazzjoni Kaċċaturi, Nassaba u Konservazzjonisti ('il quddiem imsejħa "FKNK") "Agreement on management and operation of the Miżieb and Aħrax areas" ('il quddiem imsejjaħ "il-ftehim") illi permezz tiegħu, l-Awtorità tat lill-FKNK żewġ medded kbar tal-art, waħda fil-Miżieb u l-oħra fl-Aħrax tal-Mellieħa, b'titolu ta' kurazija (guardianship) u dana sabiex l-FKNK tamministra dawn l-artijiet u dana kollu versu l-korrispettiv totali ta' €400 fis-sena. L-esponenti saret taf ukoll illi fl-istess ġurnata ġie ffirmat ukoll 'Memorandum of Understanding (MoU) for the conservation of the Natural Environment of l-Aħrax l/o Mellieħa and Il-Miżieb" ('il quddiem imsejjaħ "l-MoU") , bejn il-Ministeru għall-Ambjent, Tibdil fil-Klima u Ppjanar, l-Awtorita Għall-Ambjent u r-Riżorsi u l-FKNK.

Illi l-esponenti tħossha aggravata mid-deċiżjoni tal-Awtorità li tiffirma dan il-ftehim u minnha qed tinterponi dan l-umli appell.

Illi l-aggravji tagħha huma numerużi, ċari u manifesti u jikkonsistu fis-segwenti:

Illi fl-ewwel lok, jidher illi la l-Awtorità (u lanqas l-FKNK) ma ottjenew d-debita awtoriżazzjoni mingħand Awtorità għall-Ambjent u r-Riżorsi imwqqfa permezz tal-Att dwar il-Protezzjoni tal-Ambjent, Kap 549 tal-Liġijiet ta' Malta, hekk kif jirrikjedi l-artikolu 58 tal-Kap. 549 qabel ma tat din il-konċessjoni. Lanqas ma jidher illi ġiet segwita l-proċedura elenkata fl-artikolu 59 et seq. tal-Kap. 549. Illi dan huwa kkonfermat mill-fatt illi l-MoU jirreferi għall-ftehim fil-passat, b'mod illi jikkonferma illi l-ftehim sar qabel l-MoU minkejja li ż-żewġ skritturi għandhom l-istess data. Illi dan ifisser illi l-Awtorita` għall-Ambjent u r-Riżorsi ma nghatax l-opportunita` li tpaplika dawk ir-regolamenti li hi tqis rilevanti u xierqa u wkoll tqis kull ħaġa oħra ta' sustanza, u ġiet ukoll imċaħħda mill-jedd li timponi dawk it-termini, kundizzjonijiet, limitazzjonijiet u speċifikazzjonijiet approvati li jidhrilha xierqa, inkluż, per eżempju, donazzjoni finanzjarja xierqa lill-Fond għall-Ambjent stabbilit a tenur tal-Artikolu 32(1) tal-istess Kap 549, hekk kif kellha d-dritt li tagħmel skond il-liġi.

Illi fit-tieni lok, u mingħajr preġudizzju għall-premess, jidher ukoll illi din il-konċessjoni saret bi ksur ta' dak li tiddisponi speċifikament il-liġi speċjali dwar il-kuraziji u ċioe' l-Artikolu 70A tal-istess Kap 549 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan għaliex filwaqt li dan l-artikolu jiddisponi illi kurazija bħal din kellha tingħata mill-Ministru responsabbli għall-Ambjent wara li dan iġib awtoriżazzjoni mill-Ministru responsabbli mill-Artijiet, jidher li din il-konċessjoni ingħatat minflok direttament mill-Awtorita' tal-Artijiet mingħajr ma kellha s-setgħa li tagħmel dan u għaldaqstant din aġixxiet ultra vires.

Illi wkoll, u wkoll mingħajr preġudizzju għas-suespost, filwaqt li dan l-Artikolu jiddisponi espressament illi konċessjoni bħal din għandha tingħata permezz ta' att pubbliku, il-ftehim de quo sar sempliċimient bi skrittura privata. Illi tali irritwalità tinvalida l-ftehim de quo.

Illi magħdud ma dan, filwaqt li l-Artikolu 70A(3) tal-Kap. 549 jiddisponi illi qabel ma jagħmel att ta' kurazija, il-Ministru responsabbli għall-Ambjent għandu jara xi tkun il-fehma tal-Awtorità għall-Ambjent u r-Riżorsi dwar il-kondizzjonijiet li għandhom ikunu inklużi fl-att ta' kurazija, imkien ma jidher illi dan fil-fatt sar. Illi dan multo magis la darba l-att tal-kurazija ma sarietx mill-awtorità kompetenti, iżda saret irritwalment.

Illi minħabba dawn in-nuqqasijiet, dan il-ftehim huwa vvizzjat u għandu jiġi ddikjarat null u bla effett.

Illi fit-tielet lok, u ukoll bla preġudizzju għall-premess, ma jirriżultax illi qabel ma ġie ffirmat dan il-ftehim, l-Awtorità tal-Artijiet ottjeniet l-approvazzjoni mill-Ministru jew Segretarju Parlamentari li taħt il-portafoll tiegħu hija inkluża l-Awtorità, sabiex tiddelega il-funzjonijiet tagħha fir-rigward ta' dawn l-artijiet lill-FKNK hekk kif jiddisponi l-Artikolu 28 tal-Att dwar l-Awtorità tal-Artijiet, Kap 563 tal-Liġijiet ta' Malta.

Minħabba dan, meta daħlet għal dan il-ftehim, l-Awtorità aġixxiet mill-ġdid ultra vires u għaldaqstant ukoll, dan il-ftehim huwa null u bla effett.

Illi fir-raba lok, u l-istess, mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-Artikolu 31 et seq. tal-Att

dwar l-Artijiet tal-Gvern, Kap 573 tal-Liġijiet ta' Malta imkien ma jikkontempla trasferiment ta' art tal-Gvern permezz ta' guardianship deed avolja jikkontempla diversi modi differenti ta' trasferiment, inkluż ukoll trasferiment ta' drittijiet in personam. Għaldaqstant ukoll, it-trasferiment in kwistjoni lill-FKNK hu null u bla effett a tenur tal-artikolu 33(1) tal-istess Kap. 573.

Illi fil-ħames lok, u ukoll mingħajr preġudizzju għas-suespost, fit-tfassil tal-pjan 'Miżieb and Aħrax Project Plan', li abbażi tiegħu ingħatat din il-konċessjoni u li sar bil-moħbi u unilateralment mill-FKNK, ma ġiex adottat in konformità mal-Artikolu 50 u 51 tal-Kap 549 tal-Liġijiet ta' Malta. Iktar minn hekk, la l-esponenti u lanqas il-pubbliku ma ngħataw opportunità li jipparteċipaw fit-tfassil ta' dan il-pjan. Għaldaqstant, dana sar ukoll bi ksur tal-liġi Komunitarja senjatament tar-Regolament 3 tar-Regolamenti dwar il-Parteċipazzjoni Pubblika fi Pjanijiet u Programmi, Leġislazzjoni Sussidjarja 549.41 liema Regolamenti jimplimentaw id-disposizzjonijiet ta' l-Artikolu 2 tad-Direttiva 2003/35/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Mejju 2003 li tipprovdi għall-parteċipazzjoni pubblika fir-rigward tat-tħejjija ta' ċerti pjanijiet u programmi li jirrigwardaw l-ambjent u li tgħin timplimenta il-Konvenzjoni ta' Aarhus li ġiet ratifikata mill-istat Malti fit-23 t'April 2002 u mill-Unjoni Ewropea fis-17 ta' Frar 2005. Illi barra minn hekk, la l-esponenti u l-anqas il-pubbliku ma ġew ikkonsultati fit-tfassil ta' dan il-pjan, u dana bi ksur ukoll tar-Regolament 7 tar-Regolamenti dwar Stima Ambjentali Strateġika, Leġislazzjoni Sussidjarja 549.61

Illi fis-sitt lok u mill-ġdid mingħajr preġudizzju għas-suespost, il-pjan 'Miżieb and Aħrax Project Plan', li, kif diġà ingħad fuqu ingħatat din il-konċessjoni, ma ġiex suġġettat għal-ebda stima strateġika ambjentali, kif jirrikjedi r-Regolament 4(2) tar-Regolamenti dwar Stima Ambjentali Strateġika, Leġislazzjoni Sussidjarja 549.61. Lanqas ma sar imqar eżerċizzju sabiex jiġi determinat jekk dan il-pjan x'aktarx huwiex ser ikollu effetti ambjentali sinifikanti, skond il-kriterji stabbiliti fit-tieni Skeda tar-Regolamenti dwar Stima Ambjentali Strateġika, Leġislazzjoni Sussidjarja 549.61. L-esponenti tissottometti bil-qima illi dan l-eżerċizzju kellu jsir tenut kont proprju tat-tlett kriterji li hemm riferenza għalihom f'paragrafu (2) e, f(1) u g, ta' din l-istess skeda u cioe' tal-kobor u l-firxa spazjali ta' dan il-Pjan, tal-karatteristiċi naturali speċjali ta' dawn l-artijiet, u tal-effetti li dan il-Pjan probabbilment ser ikollu fuq dawn il-paesaġġi (landscapes), liema paesaġġi għandhom status ta' protezzjoni rikonoxxut b'mod nazzjonali.

Illi l-anqas ma sar eżerċizzju ta' valutazzjoni tal-effetti ta' dan il-pjan fuq l-ambjent hekk kif jirrikjedi r-Regolament 6(1) tar-Regolamenti dwar il-Valutazzjoni tal-Impatti Ambjentali, Leġislazzjoni Sussidjarja 549.46 tal-Liġijiet ta' Malta.

Dawn l-istimi u valutazzjonijiet imsemmijja kellhom isiru ukoll sabiex jiġi imħares il-"Prinċipju Kawtelattiv" li l-Gvern huwa marbut li jħares skond l-Artikolu 4(1)(b) tal-Att dwar il-Protezzjoni tal-Ambjent, Kapitlu 549 tal-Liġijiet ta' Malta. U peress ukoll illi dan il-prinċipju ma ġiex imħares meta ingħatat din il-konċessjoni, dan it-trasferiment għandu jiġi meqjus bħala null u ma għandu jingħata ebda effett.

Illi fis-seba' lok, u bla preġudizzju għall-premess, meta jittieħed kont tad-daqs taż-żewġ artijiet in kwistjoni, il-korrispettiv totali ta' €400 fis-sena mhux biss huwa irriżorju, sproporzjonat u jikkonferma kemm din il-konċessjoni ingħatat abbużivament, iżda wkoll qed jarreka danni konsiderevoli fil-forma ta' dħul mitluf lill-fondi pubbliċi inkluż potenzjalment kontribuzzjoni xierqa lill-Fond għall-Ambjent kif jiddisponi l-Kap 549.

Illi fit-tmien lok, u ukoll mingħajr preġudizzju għall-premess, fi-klawsola 8.1. et seq, il-ftehim jiddisponi illi l-Ministru responsabbli mill-kaċċa u l-insib għandu ukoll jingaġġa "conservation officers", liema uffiċċjali ser ikunu qed jirrispondu lill-FKNK. Illi in kwantu li l-partijiet qed jimponu obbligu fuq il-Ministru responsabbli mill-kaċċa u nsib, liema Ministru mhuwiex parti f'dan il-kuntratt, din il-kwalsola hija res inter alios acta fir-rigward tal-istess Ministru u għaldaqstant hi nulla u bla effett. Illi fi kwalunkwe każ, l-Awtorità ma kellha l-ebda dritt illi timponi tali obbligu fuq il-Ministru responsabbli mill-kaċċa u l-insib u għaldaqtant, anke f'dan ir-rigward, aġixxiet ultra vires.

Illi magħdud ma dan, u ukoll mingħajr preġudizzju għas-suespost, peress illi skond l-Artikolu 124(3) tal-Kostituzzjoni, Ministru m'huwiex meqjus bħala uffiċjal pubbliku, l-ebda minsitru ma jista jiġi delegat mill-Prim Ministru bis-setgħa illi jimpjega nies fis-settur pubbliku u mħallsin minn fondi pubbliċi u dana a tenur tal-Artikolu 110 tal-Kostituzzjoni. Għaldaqstant, il-klawsola 8.1 tal-ftehim tmur kontra l-Kostituzzjoni u hi konsegwentement, illegali.

Illi in oltre, u mill-ġdid bla preġudizzju għas-suespost, filwaqt illi jeżistu skemi bħar-Release of Public Employees to Work with Voluntary Organisations permezz ta' liema impjegati eżistenti tal-Gvern jiġu sekondati ma għaqdiet mhux governattivi, il-liġi mkien ma tikkontempla sitwazzjoni fejn is-settur pubbliku jimpjega persuni sabiex dawn jigu immedjatament sekondati ma' għaqda mhux governattiva.

Illi fid-disa' lok, u mill-ġdid bla preġudizzju għall-premess, din il-konċessjoni ngħatat mingħajr ebda konsiderazzjoni tal-fatt li dawn iż-żewġ artijiet huma elementi ewlenin fil-pajsaġġi tal-art (landscape) tal-gżejjer Maltin u għaldaqstant jikkostitwixxu ukoll patrimonju kulturali Malti a tenur tal-Artikoli 2 u 3 tal-Att dwar il-Patrimonju Kulturali, Kap 445 tal-Liġijiet ta' Malta. Minħabba f'hekk, tali konċessjoni kellha tingħata biss in konformita` ma' dak li jiddisponi l-istess Kap. 445, u cioe' mis-Sovrintendent tal-Patrimonju Kulturali li b'awtorizzazzjoni bil-miktub tal-Ministru responsabbli għall-patrimonju kulturali, bi ftehim mal-Ministru responsabbli għall-proprjetà tal-gvern, b'att pubbliku, jidħol f'att ta' kurazija ma' kunsill lokali jew ma' organizzazzjoni mhux governattiva jew ma' Aġenzija. Permezz ta' dan l-att ta' kurazija, il-kustodja u l-amministrazzjoni ta' proprjetà immobbli kulturali tiġi mgħoddija a tenur tal-artikolu 64 tal-istess Kap. 445 u dana biss wara li l-Ministru responsabbli mill-patrimonju kulturali jisma' l-fehma tal-Kumitat ta' Garanzija stabbilit permezz tal-istess Att, dwar dawk il-kondizzjonijiet li għandhom jiġu inklużi fl-att ta' kurazija. Dawn il-kundizzjonijiet jistgħu jinkludu miżuri protettivi partikolari, pjan ta' konservazzjoni u ġestjoni, arranġamenti organizzattivi, operattivi u finanzjarji u riżorsi organizzattivi ,operattivi u finanzjarji li għandhom jiġu dedikati għall-istess skond l-Artikolu 63(3) tal-istess Kap. 445.

Illi fl-għaxar lok, u dejjem bla preġudizzju għas-suespost, l-esponenti tissottometti bil-qima illi parti tal-ftehim tikkonċerna art li tinstab ħmistax-il metru 'l ġewwa mil-linja tal-kosta, (inkluża dik li hi art mal-plajja, mal-massa ta' art jew mal-irdum) u li din tikkwalifika bħala 'perimetru tal-kosta' a tenur tal-artikolu 311(2) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta. A tenur tal-artikolu 4(1)(a) tar-Raba' Skeda tal-Kap 16 dan il-perimetru tal-kosta huwa meqjus bħala demanju pubbliku u dana mingħajr il-ħtieġa ta' l-ebda dikjarazzjoni. L-esponenti tissottometti bil-qima illi ma jirriżultax li din l-art ġiet deklassifikata skont id-dispożizzjonijiet tat-Titolu VI tar-Raba' Skeda tal-istess Kap 16 u allura, peress illi din l-art hija fid-demanju pubbliku, din l-art hija meqjusa bħala extra commercium u dana ukoll skond l-artikolu 4 (5) tal-istess Skeda. Għaldaqstant din l-art ma tistax tkun is-suġġett ta'

ftehim, skond dak li jiddisponi l-Artikolu 982(2) tal-istess Kap 16. Illi dan il-punt hu ferm importanti għas-soċjetà esponenti peress illi fl-Aħrax tal-Mellieħa, hemm rotta kostali li hi spiss użata mill-membri tagħha, liema rotta issa ser tiġi magħluqa għalihom f'ħafna żmien tas-sena minħabba dan il-ftehim.

Magħdud ma dan, peress li din l-għotja ma tikkwalifikax bħala 'permess amministrattiv' a tenur tal-Artikolu 7(1) tal-istess Raba' Skeda' u peress li l-artikolu 4(7) tar-Raba' Skeda tal-Kap 16 jiddisponi illi "akkwist ta' xi jedd minn xi interess privat ta' xi beni tal-Gvern fid-demanju pubbliku li ma jkunux ġew deklassifikati, ħlief permezz ta' konċessjoni taħt l-artikolu 7 ta' din l-Iskeda, ikun ipso jure null u bla effett.", din il parti tal-ftehim hija għaldaqstant nulla u bla effett.

Barra minn hekk, jirriżulta li dik il-parti tal-konċessjoni li tirrigwarda il-perimetru tal-kosta u l-'Miżieb and Aħrax Project Plan' li fuqu ingħatat din il-konċessjoni, saru wkoll bi ksur ta' diversi obbligi internazzjonali ta' Malta fosthom dawk elenkati fil-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tal-Ambjent tal-Baħar u tar-Reġjun tal-Kosta Mediterranja, (il-Konvenzjoni ta' Barcellona) senjatament Artikolu 4(3)(c) u Artikolu 15, u l-Protokoll fuq il-Ġestjoni Integrata taż-Żona Kostali tal-Mediterran tal-istess Konvenzjoni senjatament l-Artikoli 6(b), (d), (e), (f), (g) u (i), 7 (1)(b) u (c), 8 (3) (c), (d) u (e), 9 (2) (d), 10 (2) (b) u 10 (3), 11, 13, 14, 18, 19, 20 fost oħrajn.

Illi finalment, kif ser jiġi ppruvat ukoll fil-mori ta' din il-kawża, flimkien man-nuqqasijiet u illegalitajiet imsemmija, liema nuqqasijiet jivvizzjaw din il-konċessjoni u li minħabba fihom, din il-konċessjoni għandha tiġi meqjusa bħala nulla u bla effett, din il-konċessjoni ngħatat għal konsiderazzjonijiet mhux rilevanti u għal għanijiet mhux xierqa sabiex il-membri tal-FKNK (u forsi l-anqas kollha) ser igawdu minn territorju enormi ta' xi miljun u nofs metru kwadru (1,500,000 m.k.) u dan ad esklużjoni tal-kumplament tal-popolazzjoni matul perjodi estensivi tas-sena sabiex jipprattikaw id-delizzju tagħhom. Illi bħala riżultat ta' dan, il-membri tas-soċjetà esponenti ser jiġu mċaħda milli jaċċedu għal dan it-territorju vast sabiex jeżerċitaw id-delizzju tagħhom illi jimxu fil-kampanja sabiex jammiraw l-ambjent paesaġġistiku tal-pajjiż matul tali perjodi estensivi tas-sena kif ilhom jagħmlu għal snin twal. Dan ovvjament bi preġudizzju enormi għall-membri tas-soċjetà esponenti u l-istess soċjetà esponenti.

Għaldaqstant, in vista tas-suespost, is-soċjetà esponenti titlob bil-qima li dan l-Onorabbli Tribunal jogħġbu jiddikkjara li l-konċessjoni tad-9 ta' Ottubru 2020 magħmula mill-Awtorità tal-Artijiet lill-Federazzjoni Kaċċaturi, Nassaba u Konservazzjonisti tal-artijiet fil-Miżieb u fl-Aħrax tal-Mellieħa bħala nulla u bla effett, bl-ispejjeż kontra l-istess Awtorità tal-Artijiet inkluż tal-protest ġudizzjajru tad-9 ta' Ottubru 2020."

Ra r-risposta **tal-Awtorita` ta' l-Artijiet** ipprezentata fit-12 ta' Novembru 2020 li permezz taghha eccepiet is-segwenti:-

"

1. *Illi l-Awtorita' esponenti ġiet notifikata bir-rikors fl-ismijiet hawn fuq imsemmija u l-istess esponenti ġiet mgħotija ghoxrin gurnata cans biex tirrispondi;*

2. *Illi f'dan l-isfond, l-Awtorita' esponenti tixtieq tissenjala s-segwenti:*

ECCEZZJONI PRELIMINARI

*Jibda biex jigi mill-ewwel rilevat li l-appellanti qed jikkampaw fuq l-**Artikolu 57(1)(a)** tal-**Kap 563** sabiex jiggranfaw ma' dawn il-proceduri u allura jattakkaw decizjoni ta' l-Awtorita' li skont l-appellanti ttiehdet bi ksur tal-**Artikolu 31** tal-**Kap 573**. Dan l-**Artikolu 57(1)(a)** tal-**Kap 563** jghid hekk:*

57. (1) It-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva mwaqqaf bl-artikolu 5 tal-Att dwar il-Ġustizzja Amministrattiva għandu jkun kompetenti biex jisma' u jiddetermina:

(*a*) l-oġġezzjonijiet magħmula minn kull persuna aggravata b'xi deċiżjoni tal-Awtorità; u

(*b*) l-oġġezzjonijiet magħmula minn kull persuna aggravata minn xi att amministrattiv jew xi pieni oħra imposti fuq dik il-persuna mill-Awtorità:

Illi minn dan l-Artikolu jikkonsegwi li dan it-Tribunal inghata is-setgha li jirrevedi decizjonijiet tal-Awtorita' ta' l-Artijiet wara li jigi ntavolat rikors minn 'persuna aggravata' b'dik id-decizjoni. Li jrid ikun determinat, ghalhekk, huwa jekk ir-rikorrenti jistghu jitqiesu bhala 'persuni aggravati'.

*Incidentalment, din il-kwestjoni qamet lura fis-snin fil-kamp ta' l-ippjanar. Infatti, l-Qorti fil-landmark judgment "**Il-Perit Austin Attard Montaldo vs Chairman ta' l-Awtorita' ta' l-Ippjanar**" waslet ghall-konkluzjoni li persuna tista' titqies "aggravata" minn decizjoni una volta dak li jkun ikollu interess dirett fil-materja. Din is-sentenza, pero', sostniet li biex persuna tista' titqies "aggravata", din trid turi li ghandha interess guridiku dirett u personali skont id-duttrina stretta tal-interess guridiku kif nafuh fl-ordinament guridiku generali procedurali. Infatti, kellu jkun intervent legislattiv aktar tard li serva sabiex, fil-kaz ta' l-ippjanar, terza persuna tkun tista' tappella decizjoni, anke jekk ma tipprovax li ghandha nteress guridiku.*

Mill-banda l-ohra, il-legislazzjoni li tirregola l-Awtorita' ta' l-Artijiet ma ntroducietx dawn l-imsemmija kuncetti pjuttost estraneji ghas-sistema gudizzjarja Maltija. Dan ifisser li bhala punto di partenza, ir-rikorrenti jridu jippruvaw li ghandhom interess guridiku dirett u personali (allura jrid ikun jappartjeni lill-bniedem proprio jew membru tas-socjeta`) kif ukoll attwali. Bl-ebda tigbid ta' l-immaginazzjoni, l-appellanti ma jistghu jghidu li jippossjedu tali interess bil-mod kif spjegat u ghalhekk dawn il-proceduri ghandhom ifallu ab initio.

*Infatti, il-legislatur haseb ghall-mekkanizmu ad hoc <u>kif u min, se mai, jista' jittenta azzjoni bhal dik li qed jittentaw l-appellanti,</u> anke jekk mhux quddiem dan it-Tribunal. Fil-fatt, l-**Artikolu 33(2)** tal-**Kap 573** jahseb ghall-mekkanizmu fejn il- 'partijiet li jkunu involuti fit-trasferiment, l-Avukat Ġenerali u xi persuna li tkun membru tal-Kamra tad-Deputati fiż-żmien tat-talba' jistghu jattakkaw trasferiment. Detto cio', hawnhekk ukoll, huwa car li l-appellanti ma jinkwadraw bl-ebda mod fit-termini ta' dan id-dispost.*

MERTU

*Illi minghajr pregudizzju ghall-premess, l-Awtorita' appellata tixtieq tissenjala dan li gej f'dak li jirrigwardja s-sustanza tal-aggravji izda qabel xejn jibda biex jigi sottolinjat li t-trasferiment huwa wiehed legittimu, in lineja ma' dak li jippermetti l-**Kap 573**, senjatament l-**Artikolu 31(g)(e)(x)** liema dispost jippermetti, minghajr ebda formalitajiet ohra, li art tal-Gvern tkun*

tista' tingħata b'kiri… 'jekk tikkonsisti f'art li tiġi mogħtija għal raġunijiet umanitarji, filantropiċi, kulturali jew soċjali'.

Huwa ndisputat, li l-Federazzjoni Kaccaturi, Nassaba u Konservazzjonisti ghandha dimensjoni kulturali u socjali f'dan il-pajjiz w inghatat art b'kera bhalma inghataw ghaqdiet non governattivi matul iz-zmien. Forsi b'ko incidenza, wiehed minn dawn l-'arrangamenti' sar appuntu mal-Birdlife Malta nhar il-21 ta' Awwissu 2018;

Illi ferm il-permess, l-Awtorita' appellata se tghaddi biex taghmel l-osservazzjonijiet taghha ghal kull aggravju b'mod individwali:

*1. Illi kwantu ghal fejn ir-rikorrenti jaghtu x'jifhmu li koncessjoni tista' tinghata biss wara li jigu kkonsultati l-**Artikoli 58** u **59** et seq. tal-**Kap 549** ossija **l-Att dwar il-Protezzjoni tal-Ambjent** (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fl-ewwel lok'), ghandu jintqal li dan l-argument ma jinftihemx. Kif intqal supra, l-Awtorita' ta' l-Artijiet tat kirja bis-sahha ta' l-**Artikolu 31(g)(e)(x)** tal-**Kap 573** – punto e basta! Dan setghet taghmlu minghajr ebda formalita'. B'daqshekk, ma jfissirx li l-Awtorita' tat xi carte blanche biex titwettaq attività jew operat li għandu x'jaqsam mal-ambjent jew li jolqot l-ambjent, jew tkun involuta f'tali attività jew operat minghajr dik il-persuna m'għandhiex fil-pussess tagħha awtorizzazzjoni mill-Awtorita' ghall-Ambjent u r-Rizorsi;*

*2. Illi kwantu ghal fejn issir referenza ghall-**Artikolu 70A** tal-**Kap 549** (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fit-tieni lok'), tajjeb jinghad li filwaqt li dan l-artiklu jaghti s-setgha lill-Ministru tal-Ambjent, bl-approvazzjoni mogħtija minn qabel bil-miktub tal-Ministru responsabbli għall-artijiet, jagħmel permezz ta' att pubbliku, att ta' kurazija m'organizzazjonijiet non governattivi, dan m'ghandux ifisser li l-**Artikolu 31** tal-**Kap 573** ma jistax jintuza indipendentement;*

*3. Illi kwantu ghal fejn issir referenza ghall-**Artikolu 28** tal-**Kap 573** (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fit-tielet lok'), l-Awtorita' lanqas hawn ma tista' tifhem ir-rilevanza ta' dan l-aggravju. Dan l- **Artikolu 28** jitkellem dwar li 'L-Awtorità tista', skont id-dispożizzjonijiet ta' dan l-Att u Delega ta' setgħat bl-approvazzjoni tal-Ministru, tiddelega xi waħda jew aktar mill-funzjonijiet tagħha skont dan l-Att taħt dawk il-kondizzjonijiet li jidhrilha xierqa'. F'dan il-kaz, l-Awtorita' mhu qed tiddelega ebda poter mill-funzjonijiet li hi tenuta twettaq skont l-Att;*

*4. Illi kwantu ghal fejn issir referenza ghall-**Artikolu 31** et seq. tal-**Kap 573** (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fir-raba' lok'), jigi ribadit li l-**Artikolu 31(g)(e)(x)** specifikament jippermetti, minghajr ebda formalitajiet ohra, li art tal-Gvern tista' tingħata b'kiri… 'jekk tikkonsisti f'art li tiġi mogħtija għal raġunijiet umanitarji, filantropiċi, kulturali jew soċjali'. Huwa ndisputat, li l-Federazzjoni Kaccaturi, Nassaba u Konservazzjonisti ghandha dimensjoni kulturali u socjali f'dan il-pajjiz bhal del resto is-socjeta' rikorrenti. Molto piu', l-Awtorita' ghamlitha cara min-naha tagha li d-'dritt' trasferit kien wiehed ta' natura personali u xejn aktar u dan billi kienet inkluza l-kundizzjoni segwenti fil-ftehim:*

"2.1 The grantor hereby grants unto the guardian who accepts, the exclusive management and operation of the site, it being clearly agreed and understood that this grant constitutes a personal right competent solely to the guardian of the site, and is restricted solely and exclusively to the operation of the site."

5. Illi kwantu ghal fejn issir referenza ghat-tfassil tal-pjan 'Mizieb and Ahrax Project Plan' u li dan ghandu jigi suggettat ghal stima strategika ambjentali (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fil-hames lok'), jigi precizat li klawsola 15 tal-Memorandum of Understanding jistipula car u tond li:

"This agreement does not exempt the FKNK from the requirement to obtain all the necessary permits required by law including those required from the ERA for the implementation of the services and tasks referred to in the MOU."

*6. Illi kwantu ghal fejn issir referenza ghal dak li jesigu d-diversi ligijiet sussidjarji taht il-**Kap 549** (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fis-sitt lok'), jerga' jinghad li l-ftehim bl-ebda mod ma ta ebda carte blanche biex l-FKNK jaghmlu li jridu a skaptu tar-regoli ambjentali. Hawn terga' ssir referenza ghal klawsola 15 tal-Memorandum of Understanding;*

7. Illi kwantu ghal fejn issir referenza ghal fatt li l-kumpens annwali ta' €400 huwa wiehed irrizorju (ara l-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fis-seba' lok'), wiehed irid izomm f'mohhu li hawn si tratta ta' organizazzjoni b'dimensjoni kulturali w socjali f'dan il-pajjiz li mhux qieghda hemm biex taghmel il-profitti. Fi kwalunkwe kaz, wiehed irid jara din ic-cifra fil-kuntest ta' l-obligi li l-organizzazzjoni tghabbiet bihom;

8. Illi kwantu ghal fejn ir-rikorrenti individwaw li hemm numru ta' dispozizzjonijiet li huma legalment insostenibbli, fosthom li l-Ministru responsabbli mill-kacca w l-insib ghandu wkoll jingagga conservation officers meta l-Ministru m'huwiex parti mill-kuntratt u ghalhekk tali provvediment huwa null u bla effett (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fit-tmien lok'), jigi ribattut li dato ma non concesso li dawn l-allegazzjonijiet huma fonadati, il-pargarafu 19.2 tal-kuntratt haseb ghal sitwazzjonijiet bhal dawn bil-mod kif gej:

"If any provision of this agreement is found to be illegal, void or unenforceable under the applicable law by any authority, this agreement shall continue in force save that such provision shall be deemed to be severed herefrom with effect from the date of such determination or such earlier date as the parties may agree."

Fi kwalunkwe kaz, dan il-ftehim bl-ebda mod mhu qed ixejjen dawk l-obligi statutorji Ii jridu jittiehdu indipendement bil-, jew minghajr, dan il-ftehim;

*9. Illi kwantu ghal fejn ir-rikorrenti qed jghidu li din il-koncessjoni inghatat bi ksur tal-Att dwar il-**Kap 445** tal-**Ligijiet ta' Malta** (ara l-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fid-disa' lok') jigi rilevat li l-**Artikolu 64** jipprovdi procedura biex anke s-Sovrintendent tal-Wirt Kulturali, b'att pubbliku, jidħol f'att ta' kurazija ma' enti non governattiva. Dan ma jfisser bl-ebda mod, pero', li l-Awtorita' tal-Artijiet ma tistax tghaddi art lil xi enti governattiva bil-mekkanizmu ravvizat fl-**Artikolu 31** tal-**Kap 573** indipendement;*

*10. Illi kwantu ghal fejn ir-rikorrenti qed jghidu li din il-koncessjoni saret bi ksur tar-**Raba' Skeda** tal-**Kodici Civili** ghaliex hawn si tratta ta' art meqjusa bhala extra commercium u allura ma tistax tigi akkwistata minn xi nteress privat hlief permezz ta' koncessjoni (ara il-paragrafu/i marbuta mal-kliem 'fl-ghaxar lok') jigi rilevat fl-ewwel lok li skont l-**Artikolu 15(2)** ta' din l-insemmija skeda, xejn f'din l-Iskeda ma kien intiz li jaffettwa d-dispożizzjonijiet ta', jew kull ħaġa li tkun saret jew li setgħet saret fejn jikkoncerna trasferiment ta' l-Artijiet tal-Gvern. In ogni kaz, m'huwiex minnu li s-sit in disamina jinsab fil-perimetru tal-kosta u allura ghandu jitqies 'bħala proprjetà fid-demanju pubbliku bis-saħħa ta' din l-Iskeda u mingħajr il-bżonn*

ta' ebda dikjarazzjoni, reġistrazzjoni jew formalità oħra'. In piu, u dan huwa aktar importanti, kuntrarjament ghal dak li qed jghidu r-rikorrenti, "permess amministrattiv" (li r-rikorrenti jammettu li dan jista' jinghata) jinkludi specifikament konċessjonijiet ghal kuntrarju ta', per ezempju, trasferiment permezz ta' bejgh. Detto cio, tajjeb jigi rimarkat li l-Awtorita' kienet ukoll attenta li tinkludi kundizzjoni specifika fil-ftehim li taqra hekk:

"2.2 The parties agree that the foreshore surrounding the coastal perimeter of the site, as defined in Article 311(2) of the Civil Code, Chapter 16 of the Laws of Malta, shall remain part of the public domain and therefore the government reserves all rights thereon. The foreshore remains excluded from the scope of this agreement, and access to it shall remain open and free of charge at all times."

11. Illi kwantu ghal fejn jinghad li 'Diversi obbligi internazzjonali ta' Malta fosthom dawk elenkati fil-Konvenzjoni ghall-Protezzjoni tal-Ambjent tal-Bahar u tar-Regjun tal-Kosta Mediterranja, (il-Konvenzjoni ta' Barcellona) senjatament Artikolu 4(3) (c) I-Artikolu 15, u l-Protokoll fuq il-Gestjoni Integrata taz-Zona Kostali tal-Mediterran tal-istess Konvenzjoni senjatament l-Artikoli 6(b), (d), (e), (f), (g) u (i), 7(1)(b) u (c), 8 (3)(c), (d) u (e), 9(2)(d), 10(2)(b) u 10(3), 11, 13, 14, 18, 19, 20 fost ohrajn', gew miskura, l-Awtorita' tirribatti li dan l-aggravju bl-ebda mod mhu qed jigi sostnut.

Illi in vista tas-suespost, it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu michuda fl-interita' taghhom."

Sema' x-xhieda;

Ra d-dokumenti kollha pprezentati;

Sema' t-trattazzjoni tad-difensuri tal-partijiet dwar l-eccezzjoni preliminari mressqa mill-Awtorita` intimata;

Ra li r-rikors thalla ghal-lum ghal sentenza dwar l-istess eccezzjoni.

Ikkunsidra:

Illi r-rikorrenti pprocediet bir-rikors in kwistjoni stante li ssostni li ftehim iffirmat fid-9 ta' Ottubru 2020 bejn l-Awtorita` intimata u l-Federazzjoni Kaccaturi Nassaba u Konservazzjonisti (FKNK) ghandu diversi rregolaritajiet u llegalitajiet. Ghaldaqstant qieghda titlob illi dan it-Tribunal jiddikjara l-istess ftehim bhala null u bla effett.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi fid-9 ta' Ottubru 2020 l-Awtorita` intimata u l-FKNK dahlu fi ftehim ta' *"management and operation"* tas-siti Tal-Ahrax, fil-limiti tal-Mellieha u tal-Mizieb ghal zmien tliet (3) snin.[1] Fl-istess gurnata, l-FKNK iffirmat *Memorandum of Understanding* intitolat *"Memorandum of Understanding (MoU) for the conservation of the natural environment of l-Arax*

[1] Esebit a fol 43 *et seq.*

(l/o Mellieha) and Mizieb" mal-Ministru tal-Ambjent, Tibdil fil-Klima u Ippjanar u mal-Awtorita` ghall-Ambjent u r-Rizorsi stante li s-sit koncess kien jinkludi diversi siti u speci protetti taht l-Att dwar il-Harsien tal-Ambjent.[2]

Illi r-rikorrenti tispjega illi hija saret taf b'dan il-ftehim minghand il-mezzi tax-xandir.

Illi huwa car u nkontestat illi r-rikorrenti ma kinitx parti mill-ftehim tad-9 ta' Ottubru 2020. Madankollu, Ingram Bondin, President tal-Assocjazzjoni rikorrenti, xehed illi l-ghan tar-rikorrenti huwa li tippreserva d-dritt ta' access tal-pubbliku ghall-kampanja u ghall-kosta, u kif ukoll sabiex torganizza mixjiet fil-kampanja ghall-membri taghha. Ghalhekk ir-rikorrenti ghandha nteress li s-siti in kwistjoni ma jkunux ristretti ghal attivitajiet ta' grupp zghir ta' nies a skapitu tal-pubbliku in generali.

Ikkunsidra:

Illi meta l-legislatur ikkrea dan it-Tribunal permezz tal-Att V tal-2007, kien diga fis-sehh l-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta. Mid-dibattiti Parlamentari li wasslu ghall-promulgazzjoni tal-imsemmi Att jirrizulta illi l-idea originali kienet li tinholoq Qorti Amministrattiva wahda li tkun kompetenti li tisma' kwalunkwe lment, inkluz ta' xejra kostituzzjonali, kontra awtorita' pubblika. Madankollu, tant kien hemm dizgwid fuq din il-linja ta' hsieb, li l-istess idea giet abbandunata biex b'hekk inholoq dan it-Tribunal filwaqt li l-Prim'Awla tal-Qorti Civili baqghet kompetenti li tisma' kawzi mressqin abbazi tal-artikolu 469A tal-Kapitolu 12.[3] Illi ghalhekk, ghalkemm jista' jkun hemm kazijiet fejn il-kompetenza tat-Tribunal u tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili, ikunu paralleli, hemm istanti ohra, imsemmija espressament f'artikolu 469A, fejn il-Prim'Awla biss ghandha gurisdizzjoni dwarhom.

Illi l-kompetenza ta' dan it-Tribunal temani minn artikolu 5 tal-Kapitolu 490 tal-Ligijiet ta' Malta (Att dwar il-Gustizzja Amministrattiva), liema artikolu jghid is-segwenti:

"5.(1) Qiegħed jigi stabbilit skond id-dispożizzjonijiet ta' din it-Taqsima ta' dan l-Att tribunal indipendenti u imparzjali, li jkun magħruf bħala t-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva, bl-iskop li jkun jista' jirrivedi atti amministrattivi istitwiti quddiemu skond dan l-Att jew kull liġi oħra, u bl-iskop tal-eżerċizzju ta' kull kompetenza oħra attribwita lit-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva b'din

[2] Esebit a fol. 57 *et seq.*

[3] Ara b'mod partikolari d-Dibattiti tas-Seduti Parliamentari li nzammu fis-26 ta' Novembru 2006, fid-29 ta' Novembru 2006 u fis-17 ta' Jannar 2007

il-liġi, jew taħt din il-liġi, jew xi liġi oħra, kemm qabel kemm wara li jidħol fis-seħħ dan l-Att.

(2) It-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva ma jkollux kompetenza ġenerali li jirrevedi atti amministrattivi li jistgħu jiġu riveduti skont l-artikolu 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili iżda jkollu l-kompetenza li ***jirrevedi dawk l-atti amministrattivi kif jista' jiġi preskritt f'dan l-Att jew taħtu jew kull liġi oħra li tistabbilixxi l-kompetenza tat-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva fuq xi klassi ta' atti amministrattivi****."*[4]

Illi proprju wahda mill-ligijiet specjali li taghti kompetenza lil dan it-Tribunal huwa l-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta' Malta (Att Dwar l-Awtorita` ta' l-Artijiet) u li abbazi taghha r-rikorrenti intavolaw ir-rikors odjern.

Illi permezz tal-eccezzjoni preliminari taghha, l-Awtorita` intimata tishaq, pero`, illi r-rikorrenti ma setghetx tippromwovi l-azzjoni odjerna quddiem dan it-Tribunal, u dana ghaliex l-istess rikorrenti ma tistax titqies la bhala "persuna aggravata" u lanqas li ghandha nteress guridiku necessarju ghal tali azzjoni. Fl-istess eccezzjoni jigi rilevat illi a differenza ta' kwistjonijiet ta' Ippjanar, l-Att dwar l-Awtorita` ta' l-Artijiet jaghti ***locus standi*** biss lil **partijiet aggravati b'xi decizjoni tal-Awtorita`** u kwindi l-persuna aggravata trid tkun is-suggett li lilha hija diretta d-decizjoni tal-Awtorita`.

Illi dan it-Tribunal iqis illi f'din l-eccezzjoni hemm proprjament zewg eccezzjonijiet li ghalkemm jistghu ikunu relatati ma' xulxin, u cioe`, jekk ir-rikorrenti ghandhiex *locus standi* quddiem dan it-Tribunal skont artikolu 57 tal-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta' Malta, u jekk it-twegiba tkun fl-affermattiv, jekk ir-rikorrenti ghandhiex dak l-interess guridiku necessarju biex tezercita l-azzjoni odjerna. Fil-fehma ta' dan it-Tribunal ikun ghaqli li dawn iz-zewg kwisjtonijiet jinzammu separati u distinti minn xulxin.

Illi l-ewwel kwistjoni li se tigi ezaminata minn dan it-Tribunal hija jekk ir-rikorrenti ghandhiex ***locus standi*** quddiemu.

Illi l-Awtorita` intimata tishaq li m'ghandhiex. Fil-fehma ta' dan it-Tribunal, din is-sottomissjoni ssib konfort fil-*proviso* ta' artikolu 57 (1) tal-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta' Malta li jghid is-segwenti:

"(1) It-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva mwaqqaf bl-artikolu 5 tal-Att dwar il-Ġustizzja Amministrattiva għandu jkun kompetenti biex jisma' u jiddetermina:

[4] Enfasi tat-Tribunal

(a) l-oġġezzjonijiet magħmula minn kull persuna aggravata b'xi deċiżjoni tal-Awtorità; u
(b) l-oġġezzjonijiet magħmula minn kull persuna aggravata minn xi att amministrattiv jew xi pieni oħra imposti fuq dik il-persuna mill-Awtorità:

Iżda wkoll, sakemm ma jkunx preskritt mil-liġi, oġġezzjoni magħmula skont dan is-subartikolu lit-Tribunal ta' Reviżjoni Amministrattiva għandha tiġi ppreżentata fi żmien għoxrin ġurnata <u>minn meta dik il-persuna tirċievi d-deċiżjoni tal-Awtorità."</u>[5]

Illi minn dan il-*proviso* johrog car illi l-intenzjoni tal-Legislatur kienet illi dawk il-persuni li **<u>jigu notifikati b'decizjoni tal-Awtorita`</u>** fil-konfront taghhom li ghandhom dritt jirrikorru ghal rimedju quddiem dan it-Tribunal. Tant hu hekk li t-terminu tal-appell jibda ghaddej minn **<u>meta l-persuna tircievi d-decizjoni aggravanti.</u>** Li kieku kienet l-intenzjoni tal-Legislatur illi jaghti dritt ta' appell iktar wiesgha u kif qieghda tiprospettah ir-rikorrenti, allura t-termini *entro* liema jista' jsir appell kienu jkunu definiti mod iehor. F'dan il-kaz, ir-rikorrenti saret taf bid-decizjoni mhux ghax ircevietha wara li ttiehdet, imma ghaliex semghet mill-mezzi tax-xandir.

Illi l-fehma ta' dan it-Tribunal hija wkoll imsahha min-nota mnizzla fil-margini tal-artikolu 57 tal-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta' Malta li taqra "Dritt ta' appell". Illi dak li essenzjalment huwa kompetenti li jisma` dan it-Tribunal huma "appelli" minn xi att amministrattiv u mhux li jaghmel revizjoni ta' atti skont l-artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta, liema artikolu baqa' *in vigore nonostante* l-promulgazzjoni tal-Kapitolu 490 tal-Ligijiet ta' Malta. Dana ghaliex il-legislatur hass li t-Tribunal m'ghandux ikollu l-kompetenza wiesgha ta' revizjoni ta' atti amministrattivi li ghandhom il-Qrati ordinarji u ghalhekk, taht kull ligi specjali li taghti kompetenza lil dan it-Tribunal, wiehed isib elenkati l-istanzi u l-metodu kif wiehed jista' jappella quddiem dan it-Tribunal. Li hu zgur huwa li mhux ammissibbli appell quddiem dan it-Tribunal minn terzi li ma jkunx il-persuna suggett tad-decizjoni appellata.

Illi dan it-Tribunal jirrileva illi abbazi ta' dan ir-ragunament, fil-passat ricenti kellu okkazjonijiet fejn cahad rikorsi minn terzi sabiex jintervjenu f'appelli intavolati quddiemu minn persuni aggravati b'decizjonijiet ta' awtoritajiet pubblici.[6] Terzi li jkunu tal-fehma li decizjoni mehuda fil-konfront ta' xi persuna ohra tkun ippregudikatilhom id-drittijiet taghhom, ghandhom rimedji ohra quddiem il-Qrati ordinarji izda mhux quddiem dan it-Tribunal.

---
[5] Enfasi tat-Tribunal
[6] Ara digriet moghti minn dan it-Tribunal datat 29 ta' Ottubru 2018 fir-rikors Numru 71/18 fl-ismijiet S. Camilleri Caterers Limited vs l-Awtorita` ta' L-Artijiet

Illi ghalhekk, ir-rimedju moghti permezz tal-artikolu 57 tal-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta' Malta ma huwiex disponibbli ghal kwalunkwe persuna li thossha "aggravata" b'xi att tal-Awtorita` intimata. Persuna li ma tkunx direttament is-suggett tad-decizjoni jew att amministrattiv jista' jkollu rimedju iehor, pero` mhux quddiem dan it-Tribunal li l-kompetenza tieghu hija wahda ferm limitata u cirkoskritta bit-termini tal-artikolu 5 tal-Kapitolu 490 tal-Ligijiet ta' Malta u tal-artikolu 57 (1) tal-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi *di piu`*, permezz tar-raba' aggravju, ir-rikorrenti tishaq illi l-ftehim sar bi **ksur tal-artikolu 31 tal-Kapitolu 573** ghaliex l-istess artikolu mkien ma jikkontempla trasferiment ta' art tal-Gvern permezz ta' *guardianship deed* avolja jikkontempla diversi modi differenti ta' trasferiment, inkluz ukoll trasferiment ta' drittijiet *in personam.*

Illi permezz tal-eccezzjoni preliminari l-Awtorita` intimata tishaq illi la darba r-rikorrenti qiegha tallega li tali ftehim imur kontra l-artikolu 31 tal-Kapitolu 573 tal-Ligijiet ta' Malta, allura certament, ghal darb'ohra, dan it-Tribunal mhux il-*forum* kompetenti.

Illi artikolu 31 tal-Kapitolu 573 jelenka d-diversi metodi ta' trasferiment ta' art pubblika. Illi mbaghad artikolu 33 jelenka kif tali trasferimenti jistghu jigu attakkati jekk ma jsirux skont l-artikolu 31, u *cioe`:*

"(1) Kull trasferiment ta' art li għaliha japplika l-artikolu 31 li jsir xort'oħra milli skont id-dispożizzjonijiet ta' dak l-artikolu jkun null u bla effett.

(2) In-nullità ta' trasferiment magħmul bi ksur tal-imsemmi artikolu tista' tintalab mill-partijiet li jkunu involuti fit-trasferiment, mill-Avukat Ġenerali jew minn xi persuna li tkun membru tal-Kamra tad-Deputati fiż-żmien tat-talba quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili."

Illi ghalhekk johrog car illi huma biss il-qrati ordinarji li huma kompetenti jippronunzjaw rwiehhom dwar kwistjoni ta' nullita` ta' trasferiment, u dan meta l-azzjoni tkun promossa mill-persuni elenkati fl-istess artikolu, *u cioe`*, **<u>il-partijiet involuti fit-trasferiment, l-Avukat Generali jew xi membru tal-Kamra tad-Deputati.</u>** Illi r-rikorrenti ma jirrizultax li hija xi wahda minn dawn il-persuni.

Illi sorvolata l-kwistjoni tal-*locus standi* tar-rikorrenti, it-Tribunal se jghaddi biex jezamina jekk ir-rikorrenti m'ghandhiex dak l-"**interess guridiku**" necessarju biex tippromwovi l-azzjoni odjerna. Illi dwar dan il-punt id-difensuri tal-partijiet ghamlu diversi sottomissjonijiet u ccitaw gurisprudenza kemm lokali u kemm

barranija. Filwaqt li l-Awtorita` intimata qieghda tankra l-interpretazzjoni taghha mad-definizzjoni tradizzjonali ta' x'jikkostitwixxi "interess guridiku", ir-rikorrenti tishaq illi l-istess kuncett irid jigi interpretat b'mod iktar wiesgha u liberali, u dan anke in vista ta' artikolu 10 (1) tad-Direttiva 2003/35 tal-Unjoni Ewropeja li tghid is-segwenti:

"Member States shall ensure that, in accordance with the relevant national legal system, members of the public concerned:

(a) having a sufficient interest, or alternatively,
(b) maintaining the impairment of a right, where administrative procedural law of a Member State requires this as a precondition,

have access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law to challenge the substantive or procedural legality of decisions, acts or omissions subject to the public participation provisions of this Directive.

Member States shall determine at what stage the decisions, acts or omissions may be challenged.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined by the Member States, consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice. To this end, the interest of any nongovernmental organisation meeting the requirements referred to in Article 1(2), shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) of this Article. Such organisations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) of this Article.

The provisions of this Article shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

Any such procedure shall be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive.

In order to further the effectiveness of the provisions of this article, Member States shall ensure that practical information is made available to the public on access to administrative and judicial review procedures."[7]

[7] It-Tribunal qieghed jiccita l-verzjoni Ingliza ghaliex fil-verzjoni Maltija hemm kliem li fil-fehma umli tat-Tribunal ma tantx jaghmlu sens meta dawn gew tradotti mill-Ingliz

Jirrizulta illi l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' din id-Direttiva gew studjati fil-fond fis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell li fiha r-rikorrenti kienet ukoll parti, u cioe`, ***Is-Socjeta` The Ramblers' Association of Malta vs l-Awtorita` ta' Malta Dwar l-Ambjent u l-Ippjanar et.***[8] F'din is-sentenza il-Qorti rrevokat is-sentenza tal-Prim'Awla li kienet laqghat l-eccezzjoni ta' nuqqas ta' nteress guridiku tal-Assocjazzjoni attrici. Fil-fatt il-Qorti tal-Appell, wara li tat effett dirett lill-istess Direttiva,[9] qieset ukoll is-segwenti:

"32. Fil-fehma tal-qorti d-dritt mogħti taħt id-Direttiva huwa biżżejjed preċiż: dak li jagħti lil persuni interessati aċċess għal rimedju ġudizzjarju "għalbiex jisfida l-legalità sostanzjali jew proċedurali tad-deċiżjonijiet, l-atti jew l-omissjonijiet" tal-awtoritajiet li jkollhom impatt ambjentali, fosthom għalhekk omissjoni bħal dik li l-atturi jgħidu li hija responsabbli għaliha l-Awtorità konvenuta meta ma ratx li ma jsirx żvilupp mingħajr permess li jiswa.

33. Għalkemm jista' jingħad illi l-ħtieġa illi "dak li jikkostiwixxi interess suffiċjenti u l-indebboliment ta' dritt għandhom jiġu stabbiliti mill-Istati Membri" tista' titqies bħala kondizzjoni li, fiż-żmien relevanti kienet għadha ma tħarsitx, madankollu, persuni bħal ma hija s-soċjetà attriċi ma jintlaqtux b'dik il-kondizzjoni għax id-Direttiva stess tgħid illi: »l-interess ta' kull organizzazzjoni mhux governattiva li tissodisfa l-ħtiġiet riferiti fl-Artikolu 1(2) għandu jitqies biżżejjed għall-għan tas-subparagrafu (a) ta' dan l-Artikolu. Dawn l-organizazzjonijiet għandhom jitqiesu wkoll li għandhom drittijiet kapaċi li jiġu indebboliti għall-għan tas-subparagrafu (b) ta' dan l-Artikolu.«

34. Dan juri ċar illi l-attriċi għandha "drittijiet kapaċi li jiġu indebboliti" – jew, bil-Malti tajjeb, drittijiet li jistgħu jintlaqtu ħażin – f'materja ambjentali u għandha wkoll l-interess meħtieġ biex ikollha aċċess għal stħarriġ ġudizzjarju tal-għemil jew l-omissjoni tal-Awtorità konvenuta.

35. Il-konklużjoni mela għandha tkun i. illi t-tifsira tad-Direttiva hija ċara biżżejjed li ma teħtieġx interpretazzjoni, u għaldaqstant ma hija meħtiega ebda decizjoni preliminari mill-Qorti tal-Ġustizzja, u ii. illi l-attriċi għandha interess ġuridiku illi jagħtiha leġittimazzjoni attiva biex tmexxi b'din l-azzjoni tallum. L-ewwel aggravju għandu għalhekk jintlaqa', u ttieni eċċezzjoni tal-konvenuti Said u Scerri tiġi miċħuda."

Illi ghalhekk jirrizulta li l-Qorti ta' l-Appell qieset illi abbazi tad-Direttiva 2003/35, illum implimentata permezz ta' artikolu 41A tal-Kapitolu 504 tal-Ligijiet ta' Malta (Att dwar l-Ambjent u l-Ippjanar tal-Izvilupp), l-Assocjazzjoni

---

[8] 27 ta' Mejju 2016
[9] Dana peress li artikolu 10 (a) tad-Direttiva 2003/35 ma kienx ghadu gie mplimentat fil-ligi Maltija.

attrici kellha dak l-interess guridiku li jippermettilha tintavola dik l-azzjoni, liema azzjoni kienet essenzjalment dwar kwistjoni ta' interpetazzjoni ta' permess tal-Ippjanar.

Illi pero` jigi rilevat illi l-implimentazzjoni tad-Direttiva msemmija permezz ta' artikolu 41A tal-Kapitolu 504 tghid is-segwenti:-

"1) Membri tal-pubbliku kkonċernat li għandhom interess suffiċjenti jkollhom aċċess għal proċedura ta' reviżjoni quddiem it-Tribunal[10] *biex jopponu l-legalità sostantiva jew proċedurali ta' kull deċiżjoni, att jew ommissjoni li għandhom x'jaqsmu ma' żvilupp jew stallazzjoni li hi soġġetta għal studju dwar l-impatt ambjentali('EIA') jew permess dwar il-prevenzjoni u l-kontroll integrati tat-tniġġis ('IPPC').*

(2) Appell bħal dan jista' jiġi ppreżentat fi żmien tletin jum mid-data tan-notifika tad-deċiżjoni finali tal-Awtorità:

Iżda appell bħal dan jista' jkollu x'jaqsam ma' jew ikun fiho ġġezzjoni għal xi att jew ommissjoni li jkunu twettqu f'xi żmien waqt il-proċess tal-EIA jew tal-IPPC li wassal għad-deċiżjoni in kwistjoni.

(3) Għall-finijiet tas-subartikolu (1), l-interess ta' xi organizzazzjoni mhux governattiva li tippromwovi l-protezzjoni tal-ambjent u li tkun reġistratata taħt l-Att dwar l-Organizzazzjonijiet Volontarji għandu jitqies bħala suffiċjenti.

(4) Id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 41 għandhom, mutatis mutandis, jgħoddu glall-proċeduri ta' reviżjoni skont dan l-artikolu."

Illi f'dan l-istadju, dan it-Tribunal huwa tal-fehma illi m'ghandux jesprimi ruhu dwar jekk ir-rikorrenti ghandhiex jew le l-interess guridiku necessarju sabiex tattakka l-ftehim tad-9 ta' Ottubru 2020, ladarba se jiddeciedi li ma ghandhiex *locus standi* quddiemu. It-Tribunal huwa tal-fehma li jkun ghaqli li jhalli impregudikata din il-kwistjoni, sabiex jekk ikun il-kaz, l-istess tigi dibattuta quddiem il-*forum* appozitu.

DECIDE

Ghaldaqstant it-Tribunal, ghar-ragunijiet hawn fuq esposti u in kwantu konsistenti ma' dak li ntqal hawn, qieghed jilqa' l-eccezzjoni preliminari tal-Awtorita` intimata fis-sens illi jiddikjara illi r-rikorrenti ma tikkwalifikax bhala

[10] B'referenza ghat-Tribunal ta' Reviżjoni tal-Ambjent u l-Ippjanar

“persuna aggravata” ai termini tal-artiklu 57 (1) tal-Kapitolu 563 tal-Ligijiet ta’ Malta u ghaldqstant ma setghetx tintavola l-azzjoni odjerna quddiemu.

It-Tribunal qieghed jastjeni milli jippronunzja ruhu dwar l-eccezzjoni dwar l-interess guridiku tar-rikorrenti u dana sabiex ma jippregudikax il-posizzjoni tal-partijiet quddiem *fora* ohra.

Ghaldqstant it-Tribunal jastjeni milli jiehu konjizzjoni ulterjuri tar-rikors.

Bl-ispejjez kontra l-Assocjazzjoni rikorrenti.

Dr. Charmaine Galea
President tat-Tribunal ta’ Revizjoni Amministrattiva

Diane Gatt
Deputat Registratur